

Riksrevisionens årsredovisning

Sammanfattning

Efter avslutad revision föreslår finansutskottet att riksdagen lägger Riksrevisionens årsredovisning för 2009 till handlingarna. Årsredovisningen har överlämnats från Riksrevisionens styrelse i form av en redogörelse (redog. 2009/10:RRS10). Utskottet konstaterar att den anlitate revisorn bedömer att Riksrevisionens årsredovisning i allt väsentligt är rättvisande. Revisionsberättelsen är således ren.

Utöver årsredovisningen kommenteras i betänkandet också en rapport av Riksrevisionen som redovisar resultatet av 2010 års uppföljning av granskningsrapporter och revisionsberättelser med invändning.

Utskottet understryker vikten av myndighetens kontinuerliga ekonomiska uppföljning för att i tid kunna uppmärksamma avvikelser från budget och genomföra väl avvägda åtgärder. Utskottet finner Riksrevisionens arbete med att utveckla en tillförlitlig extern bedömning av kvaliteten i granskningsrapporterna angeläget, men vill understryka vikten av att Riksrevisionen fortsätter att analysera, och till riksdagen redovisa, hur extern kompetens i granskningarna medfört kvalitetshöjningar i granskningsverksamheten. Som ett led i detta anser utskottet att Riksrevisionen ska redovisa vilka typer av extern kompetens som tillförts i granskningsverksamheten. När det gäller uppföljningsrapporten konstaterar utskottet att uppföljningsrapporten har funnit sina former och att den svarar väl mot tidigare uttryckta önskemål från utskottets sida.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Riksrevisionens årsredovisning för 2009	5

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag	17
Redogörelsen	17

Tabeller

Tabell 1 Anslag och anslagssparande 2009	6
Tabell 2 Kostnader för verksamhetsgrenarna	7
Tabell 3 Kostnader för extern kompetens	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksrevisionens årsredovisning för 2009

Riksdagen lägger redogörelse 2009/10:RRS10 till handlingarna.

Stockholm den 18 maj 2010

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Bertil Kjellberg (m), Sonia Karlsson (s), Roger Tiefensee (c), Monica Green (s), Nina Lundström (fp), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Jörgen Hellman (s), Anne Marie Brodén (m), Mats Pertoft (mp), Elisabeth Svantesson (m) och Jacob Johnson (v).

Redogörelse för ärendet

Enligt lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen ska Riksrevisionen senast den 22 februari lämna en årsredovisning till riksdagen för det senast avslutade räkenskapsåret. Riksrevisionens styrelse har överlämnat myndighetens årsredovisning till riksdagen i form av en redogörelse (redog. 2009/10:RRS10).

Ingen motion har väckts med anledning av redogörelsen.

Finansutskottet ansvarar för att revision görs av Riksrevisionen. För den uppgiften anlitas Grant Thornton Sweden AB. Revisionsberättelsen och revisionspromemorian finns tillgängliga hos finansutskottet (dnr 060-1777-2009/10).

I betänkandet kommenteras också Uppföljningsrapport 2010, som innehåller Riksrevisionens egen uppföljning av resultatet av sina granskningar. Rapporten har överlämnats av Riksrevisionen till finansutskottet och är inte något formellt riksdagsärende.

I en bilaga i betänkandet finns en förteckning över behandlade förslag.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens årsredovisning för 2009

Utskottets förslag i korthet

Efter avslutad revision lägger riksdagen Riksrevisionens årsredovisning för 2009 till handlingarna. Utskottet konstaterar att den anlitate revisorn bedömer att Riksrevisionens årsredovisning i allt väsentligt är rättvisande. Utskottet kommenterar också en rapport av Riksrevisionen som redovisar resultatet av 2010 års uppföljning av granskningsrapporter och revisionsberättelser med invändning. Utskottet understryker vikten av myndighetens kontinuerliga ekonomiska uppföljning för att i tid kunna uppmärksamma avvikelser från budget och genomföra väl avvägda åtgärder. Mot bakgrund av att kostnaderna för extern kompetens inom effektivitetsrevisionen ökat mycket under 2009, förutsätter utskottet att Riksrevisionen fortsätter att analysera, och till riksdagen redovisa hur extern kompetens i granskningarna medfört kvalitetshöjningar i granskningsverksamheten och som ett led i detta redovisar vilka typer av extern kompetens som tillförts i granskningsverksamheten. När det gäller uppföljningsrapporten konstaterar utskottet att uppföljningsrapporten har funnit sina former och att den svarar väl mot tidigare uttryckta önskemål från utskottets sida.

Redogörelsen

Inledning

I inledningen till årsredovisningen för 2009 gör riksrevisorerna bedömningen att Riksrevisionens verksamhet under 2009 nått målen inom samtliga verksamhetsgrenar. Effektivitetsrevisionen har i huvudsak bedrivits inom ramen för de granskningsstrategier som riksrevisorerna planerat och rapporterna har, enligt riksrevisorerna, motsvarat de kvalitetskrav som formulerats. Vidare har den årliga revisionen bedrivits enligt god sed och revisionsberättelserna har avlämnats i tid. Enligt riksrevisorerna har Riksrevisionen under 2009 utvecklat kvalitetsarbetet inom granskningsverksamheten.

För 2009 beslutade riksrevisorerna om en ny indelning av verksamheten, och verksamhetsgrenen Omvärldsriktad verksamhet har fastställts. Målet för verksamhetsgrenen är att befästa och befrämja revisionens roll, nationellt och internationellt samt att öka genomslaget av Riksrevisionens verksamhet.

Riksrevisorerna konstaterar att Riksrevisionen stod ekonomiskt väl rustad inför 2009 efter de besparingar som genomfördes under 2008. Åtgärderna 2008 innebar samtidigt, enligt riksrevisorerna, att det fanns ett betydande rekryteringsbehov i början av året och att första halvåret 2009 kännetecknades av stora insatser på nyrekrytering och kompetenshöjning. Vid ingången av året fanns det också ett visst uppdämt behov av olika investeringar och utvecklingsinsatser. Sammantaget innebar detta att de gemensamma kostnaderna ökade något jämfört med tidigare år. Riksrevisorerna konstaterar också att myndigheten i högre utsträckning än tidigare utnyttjat extern kompetens, såväl inom universitet och högskolor som andra konsulter, för att stödja både kärnverksamhet och stödverksamhet.

Finansiering och kostnader

I tabell 1 redovisas disponibla anslagsmedel, utfall samt anslagssparande för budgetåret 2009.

Tabell 1 Anslag och anslagssparande 2009

Tusental kronor

	Ingående anslags- sparande	Anvisade medel	Indrag av anslags- sparande	Totalt disponibelt belopp	Årets utfall	Utgående anslags- sparande
Utgiftsområde 2 1:15 Riksrevisionen	12 737	287 457	-9 001	291 193	286 823	4 370
Utgiftsområde 7 8:6 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	1 868	40 000	-668	41 200	37 538	3 662
Totalt	14 605	327 457	-9 669	332 393	324 361	8 032

Anslagsförbrukningen på Riksrevisionens förvaltningsanslag (anslag 1:15) uppgick till 287,5 miljoner kronor 2009, vilket motsvarar 98,5 % av tillgängliga medel. Det betyder att anslagssparandet blev drygt 4,3 miljoner kronor, vilket motsvarar 1,5 % av anvisat anslag. Till följd av övergången till kostnadsmässig avräkning av förvaltningsutgifter, beslutades om en indragning på 9 miljoner kronor på anslaget som motsvarar övergångseffekten för 2009.

Anslagsförbrukningen på Riksrevisionens anslag för internationellt utvecklingssamarbete (anslag 8:5) uppgick till 37,5 miljoner kronor 2009, vilket motsvarar 91,1 % av tillgängliga medel. Anslagssparandet blev 3,7 miljoner kronor, vilket motsvarar 9,2 % av anvisat anslag, trots att Riksrevisionen beslutat att föra bort 668 000 kr av ingående anslagssparande.

De totala kostnaderna för Riksrevisionens verksamhet inklusive transfereringar uppgick 2009 till 322 miljoner kronor. Av tabell 2 framgår hur kostnaderna totalt och fördelat på verksamhetsgrenarna förändrats mellan 2008 och 2009.

Tabell 2 Kostnader för verksamhetsgrenarna*Tusental kronor*

	2009	2008	Förändring
Årlig revision	118 929	116 292	2 %
Effektivitetsrevision	132 758	126 875	4 %
Internationellt utvecklingssamarbete	37 885	38 739	-2 %
Omvärldsriktad verksamhet	32 117	27 653	14 %
Totalt	321 689	309 559	4 %

Som framgår av tabellen har kostnaderna för samtliga verksamhetsgrenar, förutom internationellt utvecklingssamarbete, ökat. Ökningen beror dels på ett högre utnyttjande av extern kompetens inom kärnverksamheten, dels på konsultkostnader inom administrationen. Ökningen av konsultkostnader inom administrationen är, enligt årsredovisningen, ett resultat av ett uppdymt behov som uppstått under föregående år.

Årlig revision

Målet för verksamhetsgrenen är att i enlighet med god revisionssed och i tid avlämna revisionsberättelser avseende årsredovisning för de granskningsobjekt som omfattas av lagen om statlig revision. Riksrevisionens sammanfattande bedömning är att den årliga revisionen av 2008 års årsredovisningar som slutfördes under 2009 har genomförts enligt god revisionssed. Samtliga revisionsberättelser lämnades i tid.

Under 2009 inriktades granskningen av 2008 års årsredovisningar bl.a. på hur myndigheterna lyckats anpassa sig till det nya regelverket om intern styrning och kontroll. Den pågående granskningen av 2009 års årsredovisningar avser bl.a. hur myndigheterna anpassat sig till kostnadsmässig anslagsavräkning samt konsekvenser av ett nytt regelverk för resultatredovisning.

Under 2009 lämnades 258 revisionsberättelser för myndigheter och 28 revisionsberättelser för bolag och stiftelser där Riksrevisionen förordnat revisor. Under 2009 avlämnades endast fyra revisionsberättelser med invändning. Riksrevisionen hänför minskningen jämfört med tidigare år delvis till att färre väsentliga fel identifierades under 2009. Minskningen beror också på, enligt Riksrevisionen, att myndigheten som en följd av anpassning till internationella revisionsstandarder beslutat att invändning normalt inte lämnas om felet är tydligt redovisat i årsredovisningen på ett sådant sätt att den kan anses ge en rättvisande bild.

Riksrevisionen anger att de ökade kostnaderna för årlig revision 2009 jämfört med 2008 främst beror på ökade rekryteringskostnader för återbesättning efter nedgången i antalet anställda 2008. Riksrevisionen konstaterar att kostnaderna för extern kompetens inom verksamhetsgrenen minskade jämfört med 2008.

I början av 2009 sänktes taxorna för den årliga revisionen. Under året har faktureringsgraden ökat med 2 procentenheter till 94 %. Av årsredovisningen framgår att verksamhetsgrenen Årlig revision redovisar ett överskott på 0,9 miljoner kronor för 2009. Riksrevisionen bedömer att detta ligger på en skälig nivå och uppger att en översyn av taxan görs årligen.

Effektivitetsrevision

Målet för effektivitetsrevisionen är att genom granskningsverksamhet främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser. Riksrevisionen gör bedömningen att målet med effektivitetsrevisionen har uppnåtts. Effektivitetsgranskningarna har, enligt Riksrevisionen, i huvudsak följt den inriktning som riksrevisorerna beslutade om i granskningsplanen för 2009. Under 2009 slutförde Riksrevisionen 30 granskningar inom ramen för nio strategier.

Riksrevisionens granskningsrapporter ska, enligt årsredovisningen, kännetecknas av en hög och jämn kvalitet. I detta syfte ska varje granskningsrapport uppfylla ett antal internt formulerade kvalitetskriterier. Riksrevisionen rapporterar att alla publicerade granskningar under 2009 har uppfyllt dessa krav. Riksrevisionen betonar i årsredovisningen att en del i arbetet med att säkra kvaliteten är att granskningarna tillförs rätt kompetens, vilket i många fall kräver att extern kompetens kan knytas till projekten i tillräcklig omfattning. I årsredovisningen rapporteras att den externa medverkan i granskningarna har ökat under 2009 och att större delen av kostnadsökningen för verksamhetsgrenen Effektivitetsrevision beror på den ökade användningen av extern kompetens.

Riksrevisionen har under året också inlett ett arbete tillsammans med Uppsala universitet som har till syfte att utveckla former för extern kvalitetsbedömning av granskningsrapporter. Den första studien, som redovisades i slutet av 2009, visar sammantaget, enligt Riksrevisionen, att rapporterna lever upp till de kvalitetskrav som formulerats för granskningarna. Studien har gett Riksrevisionen värdefulla erfarenheter om de framtida formerna för extern kvalitetsbedömning.

Under 2009 har Riksrevisionen ökat insatserna för områdesbevakning under 2009, och 15 % av den redovisade tiden användes för områdesbevakning. Detta är en ökning jämfört med 2008, men Riksrevisionen anser att denna ökning är motiverad då en alltför låg andel områdesbevakning ökar risken för brister i underlaget för beslut om att starta förstudier och granskningar.

I jämförelse med 2008 har styckkostnaden för en publicerad rapport ökat med 3 % till 3,8 miljoner kronor.

Internationellt utvecklingssamarbete

Målet för det internationella utvecklingssamarbetet är att det ska bidra till en god förvaltning i samarbetsländerna, genom att stärka parlamentens kontrollmakt och de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att

bedriva revision. I utvecklingssamarbetet utgår Riksrevisionen från inriktningen av Sveriges politik för global utveckling. Riksrevisionen ska dessutom följa Intosais och OECD/DAC:s vägledning och rekommendationer i fråga om principer och metoder för kapacitetsutveckling. Riksrevisionen konstaterar att verksamheten vägleds av flera slag av övergripande mål och att möjligheten att nå dessa mål i väsentlig grad påverkas av agerandet från andra biståndsaktörer och olika intressenter i samarbetsländerna, liksom av den allmänna utvecklingen i respektive land. Därför menar Riksrevisionen att det enskilda projektet således endast kan ansvara för att dess egna resultatmål uppnås.

Riksrevisionens sammanfattande bedömning är att arbetet bidragit till en utveckling som stärkt revisionsorganens kapacitet och i flera samarbetsländer också förbättrat förutsättningarna för parlamenten att utöva sin kontrollmakt. Riksrevisionen framhåller att det krävs stor flexibilitet från myndighetens sida för att anpassa insatserna till förändrade behov, eftersom förutsättningarna ibland förändras för samarbetspartner under löpande år.

Under året har en intern *Vägledning för internationellt utvecklingssamarbete* beslutats. Vägledningen omfattar kriterier för val av samarbetsländer, beskrivningar av arbetsprocesser inklusive beslutsrutiner m.m. Inom ramen för kvalitetsarbetet har också en enkät lämnats till samtliga samarbetspartner. Riksrevisionen rapporterar att flera samarbetspartner pekar på svårigheter att genomföra projektaktiviteter i tid och att detta till en del kan förklaras av tillgången på kvalificerad personal samt de utmaningar som är förenade med att tillämpa nya perspektiv i rollen som nationellt revisionsorgan. Samtliga samarbetspartner uttrycker sig positivt om samarbetet med Riksrevisionen, men de framför även önskemål om vissa förändringar vad gäller vilka projektaktiviteter som ska prioriteras och hur de ska definieras samt i flera fall att aktiviteterna gärna får vara mer omfattande.

Anslagsutfallet 2009 var 91 % av tillgängliga medel. Orsaken till detta, enligt Riksrevisionen, är en ändrad personalsammansättning och färre långtidsstationerade medarbetare jämfört med tidigare.

Omvärldsriktad verksamhet

Riksrevisorerna har fastställt Omvärldsriktad verksamhet som en ny verksamhetsgren. Målet för verksamhetsgrenen är att befästa och befrämja revisionens roll, nationellt och internationellt, samt att öka genomslaget av Riksrevisionens verksamhet. Riksrevisionens bedömning är att myndigheten nådde de fastställda målen för verksamhetsgrenen.

Den nationella verksamheten syftar till att öka kunskapen och intresset för revisionens resultat genom bl.a. myndighetsövergripande konferenser och seminarier. Verksamheten inrymmer även remisshantering, den årliga rapporten samt uppföljningsrapporten. Kostnaden för den nationella delen av verksamhetsgrenen 2009 uppgick till 12,9 miljoner kronor.

Internationellt har Riksrevisionen en omfattande samverkan med revisionsorgan i andra länder genom deltagande i olika organisationer och arbetsgrupper. Kostnaden för den internationella delen av denna verksamhetsgren 2009 uppgick till 19,1 miljoner kronor.

Kompetens och personal

Riksrevisionen arbetar för att säkerställa en kompetensförsörjning som är anpassad till myndighetens mål och verksamhet. Rekryteringen har under året varit många, speciellt inom granskningsverksamheten, och har omfattat både nyexaminerade och erfarna revisorer. För att säkerställa en långsiktig hållbar kvalitet och nivå i verksamheten har myndigheten bl.a. satsat på att rekrytera ett ökat antal disputerade. Under 2009 har arbetet med ledarförsörjningsstrategin fortsatt enligt plan.

Vid årets slut var 312 personer anställda vid Riksrevisionen. Ökningen jämfört med föregående år beror på eftersläpningen i ersättningsrekrytering efter anställningsstoppet 2008. Personalomsättningen har minskat sedan 2008 från 17 % till 12 %.

Externrevision av revisionsbyrå Grant Thornton Sweden AB

Inledning

Revisionsberättelse från revisionsbyrå Grant Thornton Sweden AB (här kallad externrevisor) inkom till finansutskottet den 17 mars 2010. Riksrevisionens årsredovisning för 2009 bedöms av externrevisorn vara i allt väsentligt rättvisande. Som komplement till revisionsberättelsen sammanfattas iakttagelser vid granskningen i en revisionspromemoria.

Kostnader för extern kompetens

Verksamhetens kostnader har under 2009 ökat med 4 %. Den främsta orsaken till detta är, enligt externrevisorn, ökade kostnader för extern kompetens, se tabell 3.

Tabell 3 Kostnader för extern kompetens

Miljoner kronor

	2009	2008	Förändring
Årlig revision	3,5	5,1	-46 %
Effektivitetsrevision	10,0	5,9	41 %
Internationellt utvecklingssamarbete	1,6	2,8	-75 %
Omvärldsriktad verksamhet	0,6	0,4	33 %
Myndighetsgemensamt	16,0	10,6	34 %
Totalt	31,7	24,8	22 %

Efter en kraftig minskning av kostnaderna för extern kompetens 2008, till följd av de besparingsåtgärder som Riksrevisionen gjorde, har kostnaderna ökat med 7 miljoner kronor till 31,7 miljoner kronor 2009. Framför allt är det inom effektivitetsrevisionen som extern kompetens nyttjats i högre utsträckning, men även den myndighetsgemensamma verksamheten har i högre utsträckning än förra året nyttjat extern kompetens. Externrevisorn noterar att detta är en medveten satsning och en del av myndighetens strategi.

I sin granskning av Riksrevisionens process för den ekonomiska uppföljningen avseende budgetering och rapportering har externrevisorn noterat att kostnaderna för extern kompetens även fluktuerat under året. Vid den första tertialuppföljningen 2009 var endast 5,8 miljoner kronor använda, och årets ökning av extern kompetens märks, enligt externrevisorerna, först under årets två sista månader då mer än 50 % av årets totala kostnader nyttjats. Externrevisorn hänvisar i detta sammanhang till ett protokoll från den 16 juni 2009 som externrevisorn tagit del av, där det framgår att den strategiska ledningsgruppen föreslagit åtgärder för att säkerställa att uppställda mål i verksamhetsplanen verkställs. Mot bakgrund av att kostnaderna för extern kompetens fluktuerat mellan år och även under ett och samma år, pekar externrevisorn särskilt på vikten av att långsiktighet i gjorda insatser utvärderas med avseende på kvalitet och effektivitet.

En ny verksamhetsgren: Omvärldsriktad verksamhet

Externrevisorn påminner om att Riksrevisionen ändrat indelningen i verksamhetsgrenar både 2007 och 2009 och konstaterar att detta försvårar en analys över tiden. Trots detta anser externrevisorn att årets ändring är befogad och att den har medverkat till att ge en tydligare bild av verksamheten. Externrevisorn anser att beskrivningen av mål och målpuppfyllelse generellt förbättrats jämfört med tidigare, men att resultatredovisningen för den nya verksamhetsgrenen kan utvecklas. Externrevisorn rekommenderar att, mot bakgrund av att betydande resurser används inom den nya verksamhetsgrenen, formuleringen av mål konkretiseras samt att processen för uppföljning och utvärdering av hur resurserna använts utvecklas.

Internationellt utvecklingssamarbete

Externrevisorn konstaterar att verksamheten har minskat något i omfattning jämfört med föregående år, vilket bl.a. beror på förändrad personalomsättning samt färre långtidsstationerade medarbetare än tidigare. Utgående anslagssparande motsvarar 9,2 % av anvisat anslag. Externrevisorn noterar att sedan myndigheten bildades har förbrukat anslag genomgående under skridit anvisat anslag och att det utgående överföringsbeloppet för flertalet år har varit relativt stort.

Internrevisionens arbete

Enligt externrevisorns revisionspromemoria har internrevisionsfunktionen vid Riksrevisionen varit vakant under större delen av 2009. Externrevisorn anser att internrevisionen vid Riksrevisionen har en viktig uppgift och att myndigheten bör tydliggöra sitt långsiktiga mål för denna verksamhet. Externrevisorn rekommenderar Riksrevisionen att alltid dokumentera sina ställningstaganden av rapporter från internrevisionen och vilka åtgärder som kommer att vidtas av detta och vem som är ansvarig.

Kostnadsmässig avräkning av förvaltningsutgifter

En väsentlig händelse som påverkat den finansiella redovisningen 2009 är övergången till kostnadsmässig anslagsavräkning av förvaltningsutgifter. Här anser externrevisorn att innebörden av detta belyses väl i ett särskilt avsnitt i Riksrevisionens årsredovisning. Externrevisorns slutsats är att Riksrevisionen har redovisat övergången korrekt i enlighet med Ekonomistyrningsverkets riktlinjer.

Riksrevisionens uppföljningsrapport 2010

Inledning

Riksrevisionen har den 7 april överlämnat sin uppföljningsrapport 2010 till finansutskottet. Det är den fjärde uppföljningsrapporten i ordningen. Uppföljningen ska ge riksdagen underlag för att bedöma Riksrevisionens resultat, dvs. om granskningen har bidragit till en bättre statlig verksamhet. Uppföljningsrapporten är ett svar på finansutskottets önskemål om att Riksrevisionen ska redovisa för riksdagen vad granskningarna lett till och publiceras vid en tidpunkt när det är möjligt för finansutskottet att ta del av resultaten i samband med utskottets behandling av Riksrevisionens årsredovisning.

Riksrevisionen har sedan starten och fram t.o.m. december 2009 publicerat 180 granskningsrapporter inom effektivitetsrevisionen. Sedan budgetpropositionen för 2008 anger regeringen vilka granskningsrapporter från Riksrevisionen som slutbehandlats sedan föregående budgetproposition. Sedan budgetpropositionen för 2008 har regeringen angett att 99 av de 180 granskningsrapporterna är slutbehandlade. I årets uppföljningsrapport har Riksrevisionen särskilt studerat hur de avslutade rapporterna behandlats i budgetpropositionen för att få en uppfattning om skälet till avslutet. I hälften av fallen behandlas rapporterna på ett sådant sätt att det mer eller mindre tydligt framgår hur de har omhändertagits, medan resten av de avslutade granskningarna över huvud taget inte behandlas.

En förändring jämfört med tidigare år är att huvudrapporten och bilagan med resultatet av en översiktlig uppföljning av 57 granskningsrapporter inom effektivitetsrevisionen slagits samman till en gemensam publikation. De 57 granskningsrapporterna är publicerade och överlämnade till reger-

ingen under perioden augusti 2007–juli 2009. För var och en av dessa ges en översikt över vad granskningen visade samt vilka åtgärder regeringen och de granskade organisationerna har vidtagit.

Djupare granskning av elva granskningsrapporter

Ett viktigt syfte med den djupa uppföljningen är, enligt Riksrevisionen, att försöka spåra inte bara vidtagna eller planerade åtgärder, utan också mer påtagliga förbättringar i verksamheten som ett resultat av Riksrevisionens verksamhet. Uppföljningsresultaten bygger på relevant dokumentation samt på intervjuer med eller upplysningar från företrädare för de granskade organisationerna och Regeringskansliet. I intervjuerna har Riksrevisionen försökt att få de granskades uppfattning om i vilken utsträckning respektive granskning har bidragit till de förändringar som kunnat spåras. I uppföljningsrapporten redovisas dessa uppfattningar utan att värdera dem.

Riksrevisionens strävan är att över tid ge en så heltäckande och allsidig bild som möjligt av hur granskningsrapporterna tas emot. Därför omfattar den djupa uppföljningen granskningar som publicerats några år innan uppföljningen och som i huvudsak angetts som avslutade av regeringen. Riksrevisionen har valt ut elva granskningsrapporter för en djupare uppföljning. Vid valet av granskningsrapporter har myndigheten eftersträvat en spridning över politikområden och riksdagens utskott samt sådana granskningar som kan vara väsentliga ur ett internt omvärldsbevakningsperspektiv. Sju av granskningarna har föranlett Riksrevisionens styrelse att överlämna framställningar till riksdagen. I fyra fall har riksdagen gjort tillkännagivanden till regeringen. Nio av granskningsrapporterna har avslutats av regeringen. Följande rapporter har följts upp:

- Materiel för miljarder (RiR 2004:6)
- Barnkonventionen (RiR 2004:30)
- Samordnade inköp (RiR 2005:10) *Ej avslutad av regeringen*
- Marklösen. Finns förutsättningar för rätt ersättning? (RiR 2005:15)
- Statsbidrag till ungdomsorganisationer – hur redovisas de? (RiR 2005:16)
- RPS styrning av polismyndigheterna (RiR 2005:18)
- Skydd mot korruption i statlig verksamhet (RiR 2006:8)
- Genetiskt modifierade organismer – det möjliga och det rimliga (RiR 2006:31)
- Beredskapen mot kärnkraftsolyckor (RiR 2007:4) *Ej avslutad av regeringen*
- Vägverkets körprov – lika för alla? (RiR 2007:6)
- Bistånd genom budgetstöd (RiR 2007:31)

Behandlingen av den årliga revisionens invändningar

Sedan Riksrevisionens start har mellan 10 och 19 myndigheter varje år fått en eller flera invändningar i revisionsberättelsen. Jämfört med tidigare år innebär de fem invändningarna som Riksrevisionen lämnat för verksamhetsåret 2008 en avsevärd minskning jämfört med tidigare. Riksrevisionen menar att minskningen jämfört med tidigare år delvis beror på att färre väsentliga fel identifierades under 2008, men också på att Riksrevisionen som en anpassning till internationella revisionsstandarder beslutat att invändning normalt inte lämnas om felet är redovisat i årsredovisningen på ett sådant sätt att denna kan anses ge en rättvisande bild.

Riksrevisorernas kommentarer med anledning av uppföljningen

I sitt förord till uppföljningsrapporten konstaterar riksrevisorerna att uppföljningen visar att samtliga granskningar har medfört någon form av åtgärd. Även om det inte alltid med säkerhet går att slå fast att det är Riksrevisionens granskningar som är den direkta anledningen till vidtagna åtgärder, är åtgärderna, enligt riksrevisorerna, oftast i linje med myndighetens slutsatser och rekommendationer. Samtidigt, menar riksrevisorerna, är det vanligt att problem kvarstår trots att regeringen och myndigheterna haft tid att vidta åtgärder.

Finansutskottets ställningstagande

Effekter av besparingsåtgärder 2008

De besparingsåtgärder Riksrevisionen genomförde 2008 var framgångsrika i att de på kort sikt lyckades balansera ekonomin. Utskottet noterade vid förra årets behandling av Riksrevisionens årsredovisning (bet. 2008/09: FiU28) att externrevisorn inte kunde utesluta att åtgärderna haft en negativ effekt för myndighetens verksamhet. Därför ansåg utskottet att Riksrevisionen i sin årsredovisning för 2009 borde redovisa om och hur de besparingsåtgärder som genomfördes under 2008 påverkat verksamheten 2009. Riksrevisorerna behandlar frågan i sin inledning till årsredovisningen och konstaterar där att besparingsåtgärderna under 2008 påverkat verksamheten 2009 genom att det i början av 2009 fanns ett betydande rekryteringsbehov och ett visst uppdämt behov av olika investeringar och utvecklingsinsatser. Enligt riksrevisorerna kunde Riksrevisionen genomföra den planerade verksamheten genom att organisationen blev fullt bemannad under hösten 2009 och genom en tydlig prioritering av granskningsverksamheten. Riksrevisorerna påpekar dock att konsekvensen blev att ett stort antal granskningar kunde slutföras först under slutet av året.

Utskottet noterar att externrevisorn granskat Riksrevisionens process för den ekonomiska uppföljningen avseende budgetering och rapportering. Externrevisorn kan konstatera att myndighetens arbete med prognoser förbättrats jämfört med tidigare, men poängterar vikten av att den kontinuer-

liga uppföljningen leder till åtgärder med adekvat skyndsamhet. I det sammanhanget menar utskottet att även om besparingsåtgärderna 2008 var framgångsrika och verksamheten under 2009 kunde genomföras som planerat, vill utskottet understryka vikten av kontinuerlig ekonomisk uppföljning. Avvikelser från budget behöver kunna uppmärksammas i tid för att ge myndigheten rimliga möjligheter att genomföra väl avvägda åtgärder i stället för kortsiktiga åtgärder i slutet av året.

Kostnader för extern kompetens och kvalitet i granskningsverksamheten

Som framgår av tabell 3 har kostnaderna för extern kompetens under 2009 uppgått till 31,7 miljoner kronor. Det är en ökning med 22 % jämfört med 2008. Inom effektivitetsrevisionen är ökningen som störst. Kostnaderna för extern kompetens inom effektivitetsrevisionen ökade med 41 % under 2009 jämfört med 2008 och var 10 miljoner kronor 2009. Utskottet noterar att styckkostnaden för en publicerad rapport är 3,8 miljoner kronor 2009, vilket är en ökning med 3 % jämfört med 2008. Enligt årsredovisningen kan den största delen av kostnadsökningen inom effektivitetsrevisionen hänföras till den ökade användningen av extern kompetens.

Riksrevisionen framhåller i sin årsredovisning att en del i arbetet med att säkra kvaliteten inom effektivitetsrevisionen är att granskningarna tillförs rätt kompetens och att detta i många fall kräver att extern kompetens kan knytas till projekten i tillräcklig omfattning. När utskottet behandlade Riksrevisionens årsredovisning 2007 i sitt betänkande 2007/08:FiU28, begärde utskottet att Riksrevisionen skulle återkomma till riksdagen med en tydlig redovisning av om de ökade nedlagda resurserna per granskning, där extern kompetens i form av konsulter varit en viktig del, också medfört den av Riksrevisionen avsedda kvalitetshöjningen. Utskottet kan konstatera att Riksrevisionen i sin årsredovisning för 2008 ville avvakta det pågående utvecklingsarbetet med att få till stånd en tillförlitlig extern bedömning av kvaliteten i granskningsrapporterna, innan man kunde göra en mer utförlig och samlad redovisning i årsredovisningen avseende kvaliteten i granskningsrapporterna. Av årsredovisningen för 2009 framgår att Riksrevisionen i slutet av 2009 inlett ett arbete tillsammans med Uppsala universitet för att systematiskt låta forskare bedöma kvaliteten i granskningsrapporterna.

Även om utskottet finner Riksrevisionens arbete med att utveckla en tillförlitlig extern bedömning av kvaliteten i granskningsrapporterna angeläget, så vill utskottet återigen understryka vikten av att Riksrevisionen fortsätter att analysera, och till riksdagen redovisa, hur extern kompetens i granskningarna medfört kvalitetshöjningar i granskningsverksamheten. Det faktum att kostnaderna för extern kompetens fluktuerar mellan åren gör att utskottet inte kan utesluta att de ökade kostnaderna under 2009 är en konsekvens av Riksrevisionens åtgärder under andra halvåret 2009 för att säkerställa att uppställda mål i verksamhetsplanen skulle kunna verkställas

och inte en del av en strategi för att höja kvaliteten i granskningsverksamheten. Utskottet anser att Riksrevisionen behöver arbeta utifrån en tydlig strategi när det gäller inriktningen på extern kompetens i granskningsverksamheten. Riksrevisionen behöver i det sammanhanget reda ut i vilken mån kvalitetshöjningar i granskningsverksamheten ska säkerställas genom kompetensförsörjning inom myndigheten, t.ex. genom ett ökat antal disputerade. Riksrevisionen behöver också beakta att den erfarenhet och kompetens som byggs upp i de enskilda granskningarna, t.ex. vad gäller undersökningsdesign och undersökningsmetodik, kan återföras i granskningsverksamheten för att säkra kvaliteten även i framtida granskningar. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att Riksrevisionen ska redovisa vilka typer av extern kompetens som tillförts i granskningsverksamheten.

Riksrevisionens uppföljningsrapport 2010

Utskottet anser att Riksrevisionens uppföljningsrapport har funnit sina former och att den svarar väl mot tidigare uttryckta önskemål från utskottets sida. Utskottet ser med tillfredsställelse att Riksrevisionen funnit sin roll i uppföljningssituationen och att granskningsobjekten är medvetna om att Riksrevisionen kommer att återkomma för att följa upp sina granskningar.

Enligt uppgift från Riksrevisionen har strävan i uppföljningsrapporten varit att följa upp vad som hänt efter granskningen oberoende av vilka rekommendationer Riksrevisionen lämnat. Detta, menar utskottet, är en fördel eftersom uppföljning direkt mot rekommendationerna kan visa sig svåra eller omöjliga att göra. Det kan, t.ex. som Riksrevisionsutredningen konstaterar (2008/09:URF3 s. 208), vara så att rekommendationerna syftar på ett arbete som kan förutsättas ske kontinuerligt hos regeringen och av den anledningen blir svår att bedöma. Utskottet vill i detta sammanhang betona vikten av dialog mellan granskare och granskningsobjekt som ett sätt att få granskningarna att uppfattas som konstruktiva för granskningsobjekten och menar att Riksrevisionens uppföljning är ett led i en sådan utveckling.

En viktig källa för Riksrevisionens uppföljning är den rapportering som regeringen gör årligen i budgetpropositionen. Ett av de förslag som Riksrevisionsutredningen presenterade, och som för närvarande bereds i konstitutionsutskottet, är att regeringen i stället ska rapportera sina åtgärder med anledning av Riksrevisionens granskningar i Årsredovisning för staten. Eftersom Årsredovisning för staten presenteras cirka ett halvår senare än budgetpropositionen, noterar utskottet att detta ger andra förutsättningar för framtagandet av Riksrevisionens uppföljningsrapport.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Redogörelsen

Redogörelse 2009/10:RRS10 Riksrevisionens styrelses redogörelse om Riksrevisionens årsredovisning för 2009.